

Guia d'aprenentatge

Serveis Socials

(6 ECTS)

Any acadèmic 2015-2016

Semestre: 1r Curs: 2n

Grau en Treball Social

Mòdul C: El context institucional del treball social

Matèria: Serveis socials

Grau en Educació Social

Mòdul B: Bases conceptuals i contextuals de l'educació

Matèria: Claus polítiques i marc jurídic de la intervenció socioeducativa

Professora: Carme Fernández Ges

1.- Presentació de l' assignatura

L'assignatura de Serveis Socials estudia les formes d'atenció de les necessitats socials, els plantejaments actuals i els tipus de serveis existents, així com la seva gènesi.

El contingut de l'assignatura ens possibilita conèixer les prestacions i els serveis que estan a l'abast dels ciutadans, i ens forma críticament en les diferents alternatives d'atenció social que tenim en la nostra societat. El nucli central és el contingut dels serveis socials a Catalunya, dins d'un marc local, autonòmic i estatal; tot i que inclou una introducció a d'altres serveis de benestar ja que hi estan relacionats i els treballadors socials i els educadors socials també hi exerceixen la seva professió.

L'assignatura s'ubica en el 2n curs del Pla d'Estudis, en ser coherent amb el procés formatiu, i serà a 3r i 4t curs que s'ampliarà el seu contingut amb d'altres assignatures vinculades amb la temàtica.

Les competències generals de l'assignatura són:

- Comprendre el funcionament dels diferents sistemes de benestar social, la seva acció protectora i els seus principals serveis i prestacions a nivell estatal i autonòmic.
- Comprendre els fonaments i referents teòrics, històrics, polítics i legals que afecten els processos de desenvolupament de persones, grups i comunitats.

A través de l'anàlisi dels diferents tipus de serveis i prestacions, com la renda mínima d'inserció, els centres d'acolliment o els serveis d'ajuda a domicili, entre d'altres, es reflexiona sobre els recursos socials. És interessant i important comprovar com els tipus de serveis existents, la seva quantitat i la forma de gestionar-los, estan influenciats per les polítiques socials que s'apliquen, cosa que fa que els serveis puguin ser, o en major o menor mesura, instruments de benestar i de cohesió social.

L'assignatura està estructurada en 5 eixos de treball. A partir del marc conceptual i contextual dels serveis socials, s'analitzen els plantejaments socioeconòmics i legals per avançar cap a una garantia de drets socials, es relaciona l'organització dels serveis socials amb la intervenció de les entitats proveïdores dels serveis, i finalment s'incideix en els tipus de prestacions tècniques, les funcions professionals i la vinculació de la comunitat en l'atenció social.

2.- Competències a desenvolupar

- C1 Identificar els trets característics dels serveis socials i de d'altres serveis de benestar.
- C2 Conèixer les diferents vies d'atenció de necessitats i les interrelacions que existeixen entre elles.
- C3 Comprendre els factors i condicionants del desenvolupament dels serveis socials.
- C4 Comprendre l'estructura dels serveis socials i les formes d'actuació de les entitats proveïdores.
- C5 Analitzar la tipologia de serveis socials i altres prestacions socials adients a diferents situacions.

3.- Continguts

Mòdul 1: naturalesa dels serveis socials

- 1.1. Concepte i objecte dels serveis socials.
- 1.2. Els serveis socials en sentit ampli. Els sectors de benestar.
- 1.3. Abast i límits dels serveis socials.

Mòdul 2: De les necessitats socials a les formes de resposta

- 2.1. Necessitats i problemes socials.
- 2.2. Vies d'atenció de les necessitats socials. Relacions entre elles.
- 2.3. Justícia social, drets i responsabilitats.

Mòdul 3: Elements històrics i contextuals

- 3.1. Sorgiment i evolució dels serveis socials.
- 3.2. Els serveis socials a l'Estat de les autonomies.
- 3.3. El finançament dels serveis socials: fonts i aportacions.

Mòdul 4: Organització dels serveis socials a Catalunya

- 4.1. Configuració i estructura del Sistema de serveis socials.
- 4.2. Ordenació i gestió dels serveis socials. Òrgans de participació cívica.
- 4.3. Drets i deures de les persones destinatàries. L'ètica en els serveis socials.

Mòdul 5: Prestacions tècniques i d'altres recursos socials

- 5.1. La Cartera de serveis socials de Catalunya. Tipus de prestacions.
- 5.2. Els serveis socials bàsics i els serveis socials especialitzats.
- 5.3. Principals prestacions econòmiques i tecnològiques.

En el mòdul 1, *Naturalesa dels serveis socials*, veurem les dues concepcions de serveis socials, en sentit estricte i en sentit ampli, i ens aproximarem als diferents serveis de benestar com a recursos existents per afrontar diferents necessitats socials. Estudiarem els components dels serveis socials i el seu abast prestacional tant actuant en l'entorn més proper de la persona com en entorns residencials.

En el mòdul 2, *De les necessitats socials a les formes de resposta*, partirem de l'estudi de les necessitats i analitzarem els trets característics de la iniciativa pública, de la social i la mercantil com a vies d'atenció per satisfer-les, així com les relacions que hi ha entre elles. Ens plantejarem fins a on han d'intervenir els organismes públics i quin paper tenen (o han de tenir) les entitats privades proveïdores de serveis, per anar avançant cap a una garantia de drets socials.

En el mòdul 3, *Elements històrics i contextuals*, incidirem en els condicionaments dels antecedents històrics en els serveis socials, en el que comporta la intervenció pública a partir de les responsabilitats assumides per part de les comunitats autònomes en aquesta matèria, i en les formes de finançament dels serveis.

En el mòdul 4, *Organització dels serveis socials a Catalunya*, ens endinsarem en el coneixement del Sistema català de serveis socials. Farem esment als seus objectius, principis i criteris de funcionament; també a les formes d'intervenció de les administracions i a les competències autonòmiques i de l'administració local. Finalment reflexionarem sobre els drets de les persones destinatàries i els aspectes ètics vinculats a situacions de vulnerabilitat.

En el mòdul 5, *Prestacions tècniques i d'altres recursos socials*, coneixerem els tipus de prestacions de serveis i prestacions econòmiques (garantides i no garantides) recollides a la Cartera de serveis socials de Catalunya, dirigides a diferents col·lectius i situacions. Identificarem l'actuació professional a través de les funcions dels equips bàsics d'atenció social i el compromís del voluntariat en l'atenció social.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Tindrà coneixement de l'objecte i dels mecanismes d'actuació dels serveis socials.
- Contextualitzarà els serveis socials i comprendrà les característiques que els diferencien dels seus antecedents.
- Sabrà explicar els trets característics dels diferents serveis de benestar.
- Sabrà reflexionar entorn als drets de les persones destinatàries dels serveis.
- Serà capaç de descriure els principals tipus de serveis i de prestacions socials.
- Sabrà justificar i resoldre situacions hipotètiques aplicant els tipus de serveis socials i prestacions més adients.
- Tindrà destreses per a la utilització adequada de terminologia tècnica, la interrelació de conceptes i el raonament vinculat a les funcions professionals.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats de la docent:

- Exposició dels fonaments teòrics, metodològics i professionals del programa.
- Elaboració de materials d'estudi.
- Guiatge en l'anàlisi de situacions d'actualitat.
- Proposta d'activitats a l'aula.
- Orientació en la resolució de casos pràctics.
- Tutories individuals i/o en grup.

5.2.- Activitats dels /de les estudiants:

- Anàlisi de la realitat actual dels serveis socials a través de notícies de premsa individualment i/o en grup, com a forma d'aproximació a l'entorn social.
- Participació en debats presencials i/o virtuals sobre temes vinculants.
- Lectura comprensiva de la bibliografia de referència.
- Resolució de casos pràctics, orientats a treballar la tipologia de serveis.
- Activitats d'aprenentatge a l'aula complementades amb recerca d'informació documental.

D'aquestes activitats, unes són d'avaluació i d'altres són activitats d'aprenentatge.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la següent manera:

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

- **Anàlisi de notícia**, sobre temàtiques tractades en els mòduls 1 i 2. Es realitzarà en petit grup (3-4 estudiants) o de forma individual per als estudiants d'itinerari adaptat. Es lliuraran la setmana del 5 al 9 d'octubre.
- **Visita a un servei social**, en grups de 2-3 estudiants o individualment per als estudiants d'itinerari adaptat. A lliurar la setmana del 2 al 6 de novembre.
- **Exercicis de debat**. Es realitzaran a l'aula presencial o a través del campus virtual.
- **Prova objectiva** de conceptes bàsics dels 4 primers mòduls del programa. Es realitzarà la setmana del 23 al 27 de novembre.
- **Examen**. Consistirà en tres preguntes de respostes sintètiques i en la resolució d'un cas pràctic en què s'aplicaran especialment els tipus de serveis i les funcions professionals més adients. Es realitzarà al final del semestre (gener 2016).

6.2.- Criteris d'avaluació

Les activitats d'avaluació continuada són obligatòries per a superar l'assignatura en la 1a convocatòria. La ponderació i els criteris d'avaluació són els següents:

Anàlisi de notícia	15%	Comprensió i raonament sintètic
Visita a un servei	10%	Aplicació de conceptes i nivell d'anàlisi
Exercicis de debat	10%	Participació activa a l'aula
Prova objectiva	15%	Assoliment de continguts bàsics
Examen	50%	Ús adequat de terminologia tècnica, interrelació de conceptes i raonament.

Els estudiants que no s'hagin acollit a l'avaluació continuada podran examinar-se de l'assignatura pel 100% de la nota en la segona convocatòria del mes de juliol.

7.-Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex.

8.-Vies de comunicació amb la docent

L'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula presencial i campus virtual) es complementarà a través de tutories i del correu electrònic.

Horari d'atenció: dilluns i dijous de 13 a 14 h.

Correu electrònic: cfernandez@peretarres.url.edu

9.- Bibliografia i recursos

Bibliografia bàsica

Fernández, C., Sabater, J., Rimbau, C., Vilà, T., Pelegrí, X., Aguilar, X., ...Escudero, M. (2011). *Els serveis socials a Catalunya: Aportacions per al seu estudi*. Lleida: Universitat de Lleida, Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.

Bibliografia complementària

Aguilar, M. (2009). Servicios sociales: las tribulaciones de un sector emergente. Dins Moreno, L. (Ed.) *Reformas de las políticas del bienestar en España*. Madrid: Siglo XXI.

Atkinson, T., Cantillon, B., Marlier, E. i Nolan, B. (2005). *Social Indicators. The EU and Social Inclusion*. Oxford: University Press.

Bayarri, V. (2006). Les entitats no lucratives i de voluntariat en la prestació de serveis socials. *Educació Social: Revista d'intervenció socioeducativa*, 34, 59-74. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165550>

Casado, D. i Fantova, F. (2007). *Perfeccionamiento de los servicios sociales en España*. Madrid: Fundación Foessa.

Col·lectiu de professors/es de serveis socials (2008). Una mirada a punts crítics de la nova Llei de Serveis Socials. *RTS Revista de Treball Social*, 183, 87-97.

Cruz, C. (2008). Aspectes ètics per a vides vulnerables. *Quaderns d'Acció Social i Ciutadania*, 1, 39-41.

Fernández, C. (2003). El treball familiar en el servei d'ajuda a domicili: evolució i reptes de la professió. *RTS Revista de Treball Social*, 172, 69-94.

Fernández, C. (2006). Serveis per a l'autonomia personal. Un dret molt esperat. *Educació Social: Revista d'intervenció socioeducativa*, 34, 44-57. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/viewFile/165549/241114>

Fernández, C. (2007). Reflexions sobre la Llei 12/2007 de Serveis Socials. *Educació Social: Revista d'intervenció socioeducativa*, 37, 11-13. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165576>

Fernández, C. (2011). Naturalesa dels serveis socials. Dins X. Pelegrí (ed.) *Els serveis socials a Catalunya*. Lleida: Universitat de Lleida, Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.

Gómez, M. (2000). *Els serveis socials i la seva avaluació*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Pelegrí, X. (2004). *Cultura i política en els serveis socials*. Barcelona: Hacer.

Pelegrí, X. (2007, desembre). Nou marc legal sobre prestacions econòmiques. *RTS Revista de Treball Social*, 182, 83-97.

Petrella, R. (1997). *El bien común. Elogio de la solidaridad*. Madrid: Temas de debate.

Pujol, J.O. (2012). *Persona i iniciativa social*. Lleida: Pagès editors.

Román, B. (2009). La gestió de la confiança: ètica professional i organitzativa als serveis socials. *Quaderns d'Acció Social i Ciutadania*, 6, 22-25.

Rubiol, G. (2007, desembre). La nova Llei de Serveis Socials de Catalunya i els professionals dels serveis socials. *RTS Revista de Treball Social*, 182, 75-82.

Sabater, J. i Fernández, C. (2015). Políticas sociales y acción social. Dins G. Riberas i G.Rosa (coord). *Inteligencia profesional. Ética, emociones y técnica en la acción socioeducativa*. Barcelona: Claret.

Sen, A. i Klitsberg, B. (2007). *Primero la gente*. Barcelona: Deusto.

Vilà, A. (2005). *Els serveis socials. Una visió històrica*. Girona: Diputació de Girona.

Villa, M. (2006, desembre). Quanta, quanta, quanta llei! (i quines poques garanties per als infants en risc!) *RTS Revista de Treball Social*, 179, 9-32.

Legislació bàsica

Catalunya. Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials. DOGC, 18 d'octubre 2007, núm. 4990, pp. 37788.

Catalunya. Llei 13/2006, de 27 de juliol, prestacions socials de caràcter econòmic. DOGC, 4 d'octubre 2006, núm. 4691, pp. 34503.

Espanya. Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. BOE, 15 de desembre 2006, núm. 299 Edició en català, suplement 29, pp. 3550.

Catalunya. Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2012. DOGC, 20 d'octubre 2010, núm. 5738.

Ordre BSF/127/2012, de 9 de maig, d'actualització del cost de referència, el mòdul social i el copagament, així com els criteris funcionals de les prestacions de la Cartera de Serveis Socials.

Pàgines web

[http:// www.dixit.cat](http://www.dixit.cat)

[http:// www.bcn.cat](http://www.bcn.cat)

[http:// www.gencat.cat](http://www.gencat.cat)

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1 Identificar els trets característics dels serveis socials i de d'altres serveis de benestar	Elaboració de material d'estudi Exposició de fonaments teòrics Guiatge en l'anàlisi de situacions d'actualitat Anàlisi de la realitat actual amb lectura comprensiva de bibliografia ...	L'estudiant tindrà coneixement de l'objecte i dels mecanismes d'actuació dels serveis socials. L'estudiant sabrà contextualitzar els serveis socials.	Anàlisi de notícia de premsa actual <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 1)</i> Prova objectiva sobre conceptes bàsics <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 4)</i>
C2 Conèixer les diferents vies d'atenció de necessitats i les interrelacions que existeixen entre elles.	Elaboració de material d'estudi Recerca d'informació documental Tutories grupals i/o individuals Resolució de cas pràctic Visita a un servei de benestar Compartir activitat a l'aula	L'estudiant sabrà explicar els trets característics dels diferents serveis de benestar	Fitxa descriptiva i funcional d'un servei de benestar <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 2)</i> Examen final <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 5)</i>
C3 Comprendre els factors i condicionants del desenvolupament dels serveis socials	Elaboració de material d'estudi Participació en debats presencials i/o virtuals Visionat d'audiovisual i/o lectura de referència	L'estudiant sabrà reflexionar entorn als drets de les persones destinatàries dels serveis	Exercicis de debat a l'aula sobre principis, drets i aspectes ètics dels serveis socials <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 3)</i> Examen final <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 5)</i>
C4 Comprendre l'estructura dels serveis socials i les formes d'actuació de les entitats proveïdores	Lectura comprensiva de la bibliografia de referència Conferència sobre la inspecció en els serveis socials Tutories	L'estudiant comprendrà les característiques dels serveis socials i les que els diferencien dels seus antecedents.	Prova objectiva sobre conceptes bàsics <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 4)</i> Examen final <i>(Pauta d'activitat d'avaluació 5)</i>

<p>C5 Analitzar la tipologia de serveis socials i altres prestacions socials adients a diferents situacions</p>	<p>Elaboració de material d'anàlisi</p> <p>Tutories d'orientació en la resolució de casos pràctics</p> <p>Participació a la classe d'un EBAS</p> <p>Resolució de casos pràctics</p>	<p>L'estudiant serà capaç de descriure els principals tipus de serveis i prestacions socials</p> <p>L'estudiant sabrà justificar i resoldre situacions hipotètiques aplicant els tipus de serveis i prestacions més adients.</p> <p>L'estudiant tindrà destreses per a la utilització adequada de terminologia tècnica, la interrelació de conceptes i les funcions professionals.</p>	<p>Examen final: cas pràctic i preguntes d'anàlisi i relació de continguts.</p> <p><i>(Pautes d'activitat d'avaluació 4 i 5)</i></p>
---	---	--	--